

L'Arxiu històric, de Fermí Vinyals

Pere Garcia Batalla, president del Centre de Recerques i Estudis Mogoda (CREM)

El Fermí Vinyals i Rovira i el Joan Morral i Miquel van fundar l'any 1968 el Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda. En Fermí Vinyals va ser el responsable de la secció històrica i de la investigació d'arxius, sempre com a representant del Grup i amb l'objectiu final de publicar la història de Santa Perpètua.

Durant anys va anar recollint molta informació. Molts dels documents es van haver de traduir del llatí al català i, una vegada classificats, el Fermí els anava arxivant dins dels seus expedients.

La seva feina infatigable va donar els seus fruits, publicant en nom del Grup articles d'història com *L'estudi crític de la paraula Mogoda, com a terminació del nom del poble de Santa Perpètua*. I el resultat d'aquest treball va fer que el nostre poble canviés el seu nom oficial de Santa Perpètua de la Mogoda pel de Santa Perpètua de Mogoda.

L'any 1978 publica el primer llibre titulat *Preliminars de la història de Santa Perpètua de Mogoda i Santiga* i, l'any 1984, *Notes de la història de Santiga petit poble del Vallès*. Des d'aquell any es dedica plenament a escriure el que seria el seu darrer llibre que es presenta l'any 1994 i que porta per títol *Història de Santa Perpètua de Mogoda: des de la prehistòria als primers anys del s. XX*.

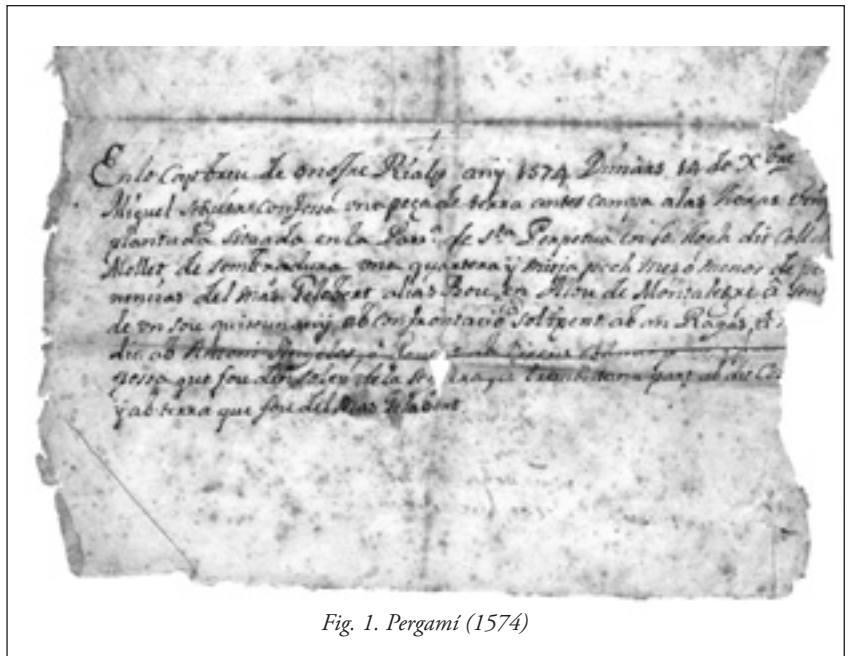

Fig. 1. Pergamí (1574)

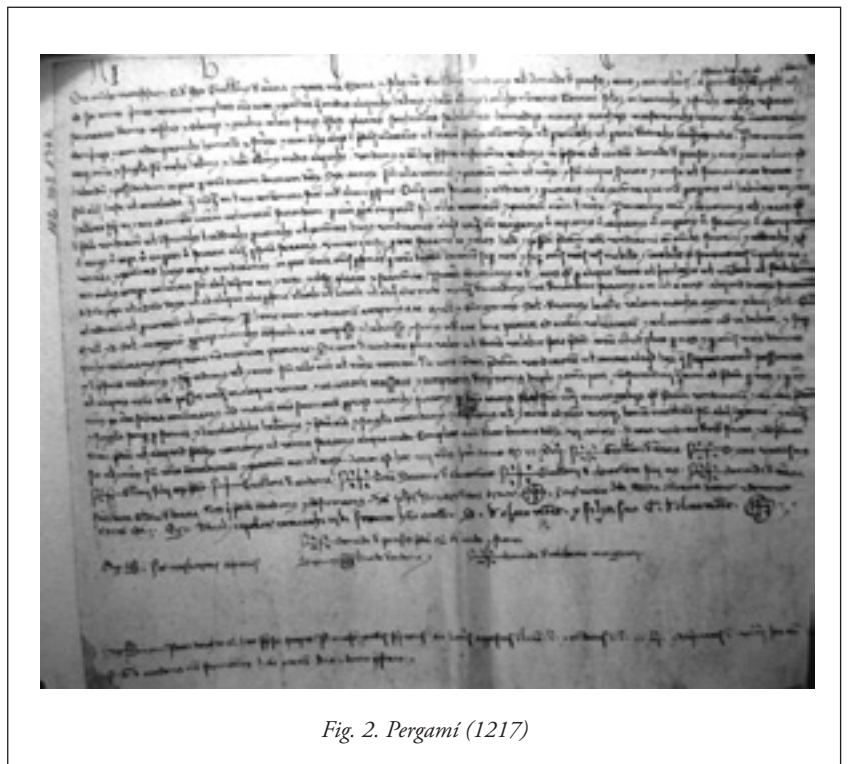

Fig. 2. Pergamí (1217)

Resumir la biografia de Fermí Vinyals, com a historiador que va ser, com a persona i pel que va representar per a mi, se'm fa difícil de definir-la amb quatre paraules. Crec que va ser un personatge irrepètible, un líder molt compromès i que va estimar el seu poble i que va voler deixar-nos el seu arxiu, llegat molt important, que va donar gran renom al Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda, amb el suport dels seus companys de fatiga, els components del Grup, que en tot moment el van ajudar.

L'arxiu a què fem referència és un fons documental que aplega 41.452 pàgines digitalitzades (documents) amb 3.277 fotografies i 2.490 referències indexades. De fet des de molt jove el Fermí ja anava guardant documents, programes de festes locals, retalls de premsa i tot allò que considerava rellevant, perquè ell sabia que tard o d'hora podien ajudar-lo, com així va succeir, per aprofundir sobre la història del poble que per a ell se sustentava sobre tres grans eixos: Santa Perpètua, la patrona, Santa Maria l'Antiga (Santiga) i la pròpia història general del poble, plasmada en el seu darrer llibre (1994).

L'arxiu que la família va donar a l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda el proppassat 3 de juny, complimentant d'aquesta manera el desig de Vinyals, va ser digitalitzat íntegrament i indexat segons el mateix ordre que ell havia establert a principis dels anys vint del segle passat. La donació, per tant, inclou els més de 41 mil documents originals guardats dins d'un total de 1.060 expedients (fig.3) (carpetes o fitxes) i, per descomptat, la còpia totalment digitalitzada amb més de 134 GB d'informació.

El temari de dit arxiu és molt variat. Perquè hom es pugui fer càrrec del contingut, a continuació s'escriuen alguns dels grans grups que el Fermí va anar creant i completant al llarg de la seva dilatada i fructífera vida: Arqueologia - Baronia de les parròquies de Santa Perpètua, Martorelles, Cabanyes i Sant Fost - Bernat de Mogoda - Cartoixa de Montalegre - Cartulari de Sant Cugat - Catalunya - Cristianisme i església - Entitats i tradicions - Església de Santa Perpètua - Excavacions - Federació de Joves Cristians - Fotografies antigues del poble - Gallecs - Germandat de Sant Isidre - Història antiga i moderna

- Masies de Santa Perpètua - Milícia del Temple - Mogoda - Museu Municipal - Museus locals - Parròquia de Santa Perpètua - Persones del poble - Pia Almoina - Pobles - Retalls de premsa - Riera de Caldes - Santa Perpètua (patrona) - Santa Perpètua de Mogoda (poble) - Santiga - Sardanes - Sindicat Agrícola - Textos de consulta i un llarg etcètera.

No hi ha cap dubte que l'arxiu Fermí Vinyals és el fruit d'un esforç de molts anys, dedicant-se de ple a la investigació i a la seva gran passió: la història del seu poble.

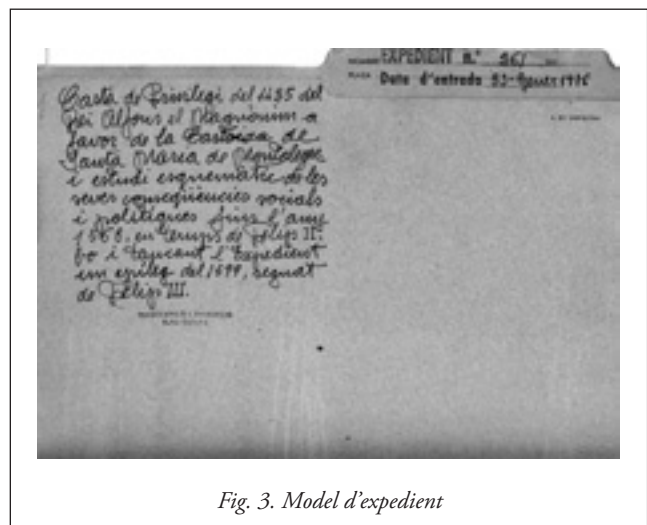

Fig. 3. Model d'expedient

Fig. 4. Arxius de la família Vinyals

El seu arxiu constava de dues parts. L'arxiu personal –que no ha estat inclòs dins de la donació– i l'arxiu històric que com ell mateix deia era l'arxiu del Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua, la part més gran i important d'informació catalogada extreta d'arxius públics i privats, així com les cròniques de les intervencions arqueològiques realitzades pel Grup, material fotogràfic de tota mena sobre Santa Perpètua, que ell mateix impressionava així com el que li arribava procedent de perpetuencs que també van fer aportacions puntuals per a documentar la història que ell anava escrivint.

Amb la feina feta, amb tres llibres publicats i altres opuscles que ens parlen de gran part de la història del municipi que coneixem avui, l'arxiu només podia te-

nir un sol destí: que es quedés al poble i que el seu poble en fos el propietari, tal com havia manifestat sempre, desig que també era compartit pel mateix Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda.

Personalment estic molt content que, finalment, el fons documental s'hagi digitalitzat i donat a l'arxiu municipal perquè el puguin consultar els futurs investigadors, estudiants o qualsevol altre ciutadà de Santa Perpètua per aprofundir en els fets de la nostra història. I, sobretot vull donar les gràcies a la seva família i al seu fill Jaume Vinyals per dur a terme la tasca de classificació, digitalització i donació a l'Arxiu Municipal de la seva vila natal.

uitate burchnona ip̄a mea ereditate
 q̄d abeo in ip̄is casis q̄d michi contigit
 d'icentou mō condam. ⁊ iterū dono ip̄
 la mā ereditate quantū abeo in bitulo
 na ⁊ in uallense in locū ubi dicūt sc̄a
 maria antiqua ul' in ei⁹ terminio. ⁊ j
 ganoliarios siue in ualle sc̄i mynatj. oīa
 mā ereditate quantū in p̄dictis locis .a

Fig. 8. Fragment del document de l'any 983 on, per primera vegada, s'anomena l'església de Santa Maria l'Antiga

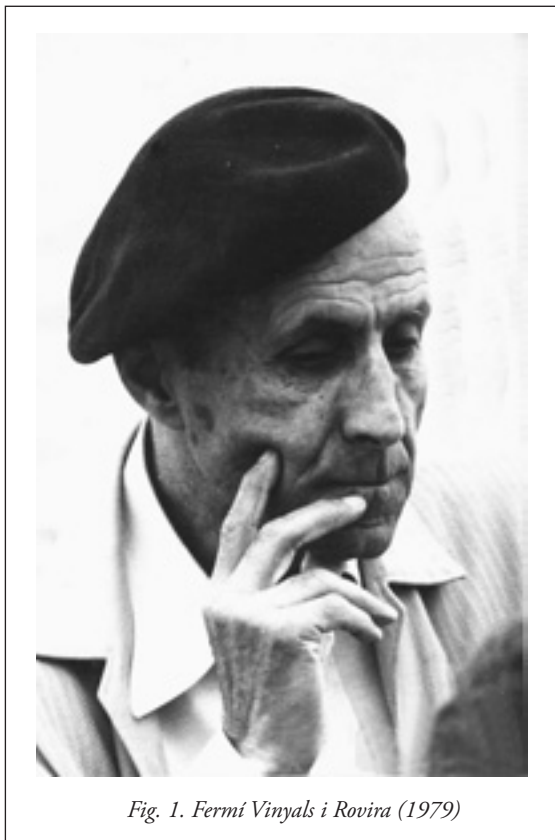

Fig. 1. Fermí Vinyals i Rovira (1979)

Fig. 2. Primer logotip del Foment de la Sardana del Patronat Parroquial (1927)

Fig. 3. Fragment de la primera pàgina impresa del setmanari Ressò Perpetuenc (1932)

Fermí Vinyals i Rovira – Biografia dels seus aspectes més característics (fig. 1).

Neix el 5 de juny de 1905 a Santa Perpètua de Mogoda, i hi mor el 20 d'abril de 1994. L'escola primària de Santa Perpètua li dona els primers coneixements, i tot i que la deixa als catorze anys, segueix autoformant-se sense pausa. Tant és així que l'any 1930 obté el títol de tenedor de llibres que li atorga l'Acadèmia Cots; l'any 1935 i 1936 estudia a l'Institut Social Obrer, de Madrid, els aspectes més significatius de la doctrina social de l'Església i, més endavant, l'any 1946, obté títol de pèrit avícola que li atorga la Real Escuela Oficial de Avicultura, d'Arenys de Mar.

Vinyals al llarg de la seva vida es compromet i actua de dinamitzador nat i ho demostra fundant, amb altres companys, el Foment de la Sardana l'any 1927 (fig. 2); el *Ressò Perpetuenc* l'any 1932 (fig. 3) i el Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda l'any 1968 (fig. 4), entre altres, i participa activament en grups i associacions locals.

La seva vida com a historiador el porta a escriure tres grans llibres: *Preliminars de la història de Santa Perpètua de Mogoda i Santiga* (1978) (fig. 5), *Notes de la història de Santiga petit poble del Vallès* (1984) (fig. 6) i *Història de Santa Perpètua de Mogoda: des de la prehistòria als primers anys del s. XX*, l'any 1994 (fig. 7). És autor de diferents opuscles en relació a fets puntuals de la història local i ha escrit articles d'opinió i d'història als programes d'actes locals i a la premsa comarcal, sigui sobre aspectes festius, religiosos i agropecuaris.

L'any 1972 entra a formar part de la Fundació Bosch i Cardellach, de Sabadell, com a membre corresponent. L'any 1979 rep el títol de col·laborador científic del Departament d'Història Medieval de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona i, en darrer terme, l'any 1990, l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda li atorga la Insígnia d'Or del municipi que li lliura el Molt Honorable Senyor Joaquim Xicoi i Bassegoda, president del Parlament de Catalunya.

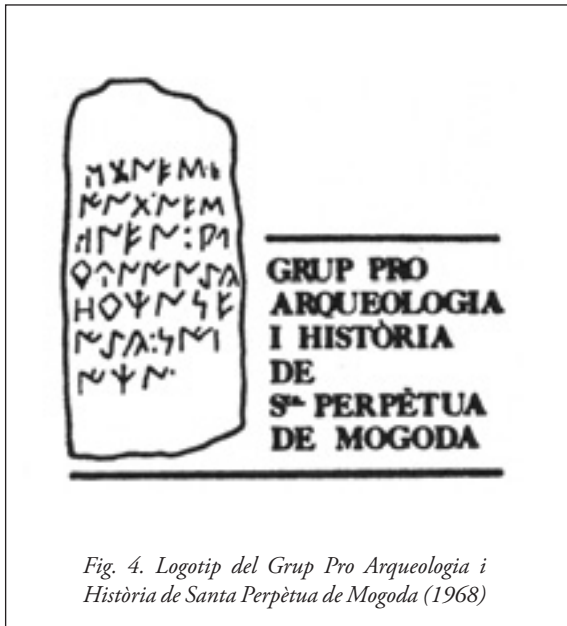

Fig. 4. Logotip del Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda (1968)

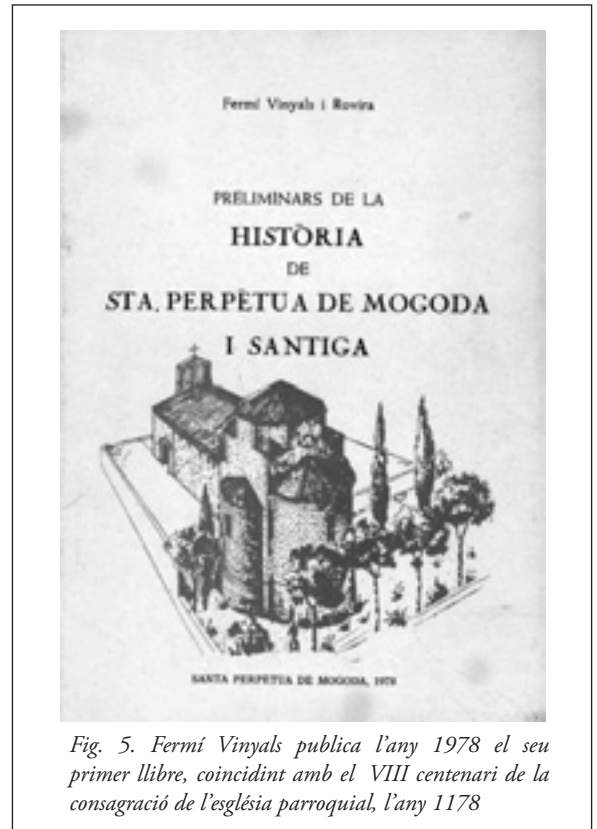

Fig. 5. Fermí Vinyals publica l'any 1978 el seu primer llibre, coincidint amb el VIII centenari de la consagració de l'església parroquial, l'any 1178

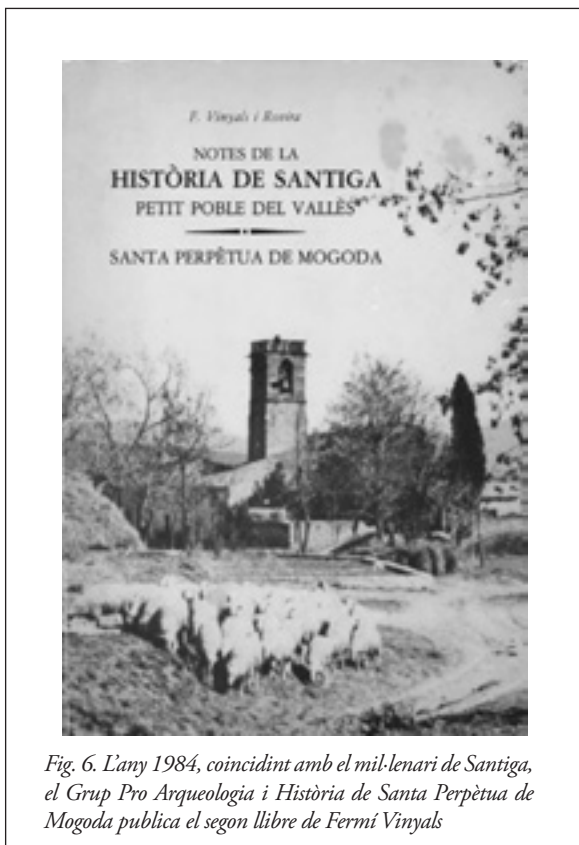

Fig. 6. L'any 1984, coincidint amb el mil·lenari de Santiga, el Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda publica el segon llibre de Fermí Vinyals

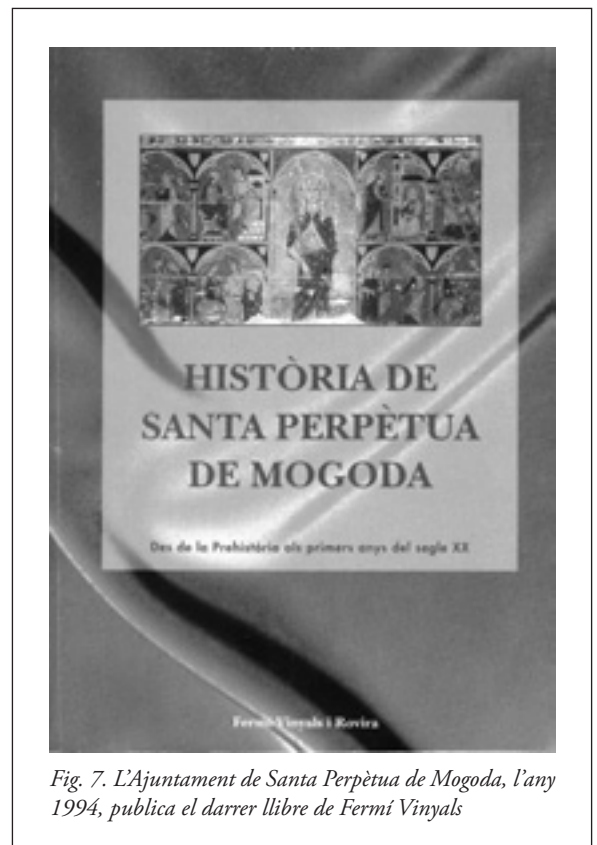

Fig. 7. L'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda, l'any 1994, publica el darrer llibre de Fermí Vinyals